

АҚИҚАТ

ISSN 1019-5300

771019 530000

ҰЛТТЫҚ ҚОҒАМДЫҚ - САЯСИ ЖУРНАЛ

www.akikatkaz.kz akikat1921@mail.ru

ҚАЗАҚСТАН ТӘУЕЛСІЗДІГІНЕ 20 ЖЫЛ

№12 2011

1921 жылғы
қыркүйектен
шыға бастады

АҚИҚАТ

ҰЛТТЫҚ ҚОҒАМДЫҚ - САЯСИ ЖУРНАЛ

Журнал 1976 жылы Халықтар Достығы орденімен, 2002 жылы Қазақстан Журналистика Академиясының «Алтын Жұлдыз», 2008 жылы Қазақстан Журналистер Одағының сыйлығымен марапатталды

№12, ЖЕЛТОҚСАН, 2011

МАЗМҰНЫ

ЗАМАНХАТ

Нұрсұлтан НАЗАРБАЕВ. Басым бағыттарымыздың тұжырымы.....3

ТӘУЕЛСІЗДІК – 20

Нұрсұлтан НАЗАРБАЕВ. Еуразиялық одақ: идеядан болашақтың тарихына.....4

Мұрат МҰХАМЕДОВ. Елбасы және ел тәуелсіздігі..... 12

Толқын ӘУЕЛҒАЗИНА. 20 жылдық тарихи белес.....19

Нәубәт ҚАЛИЕВ. Тәуелсіз Қазақстанның саяси жүйесі: сапалық өзгерістер.....28

Қалдыбай ПІРӘЛИЕВ, Бақытқан ДӘУЛЕТБАҚОВ, Өмірәлі ҚОПАБАЕВ, Көпсек-
бай ТӨЛЕБАЕВ. Тәуелсіздік бізге не берді?.....35

ТӘУЕЛСІЗДІК – 20: СӨЗ ӨНЕРІ ДЕРТПІЕН ТЕН

Жантас АЛТАЙҰЛЫ. Қазақ тілтануының жиырма жылдық жетістігі..... 37

ЖЕЛТОҚСАН – 25

Талғат АЙТБАЙҰЛЫ. «Желтоқсан» кітаптары осылай жарық көрген.....40

ҚОНАЕВ – 100

Мамытбек ҚАЛДЫБАЙ. Бартоғайда.....43

Баймаханбет АХМЕТ. Жұмбақ жан.....48

ӘРІПТЕС ТУРАЛЫ ТОЛҒАНЫС

Сарбас АҚТАЕВ. Екі тізгін, бір шылбыр 51

Қыдыралы ҚОЙТАЙ. Жұлдыз-мақала жазатын Жанболат.....55

ОРНЫ БӨЛЕК АҒАЛАР

Мынбай РӨШ. Тау тұлғалы Темірбек..... 59

ӘДЕБИЕТТАНУ МӘСЕЛЕСІ

Гүлжаһан ОРДА. Тәуелсіздік жылдарындағы қазақ өңгімесінің көркемдік
көкжиегі.....63

РУХАНИ ҚАЗЫНА

Пірімбек СҮЛЕЙМЕНОВ. Әл-Фарабидің қоғамдық философиялық және педагогикалық ғылыми көзқарасы.....67

ДҮНИЕТАНЫМ ДИАЛЕКТИКАСЫ	
Сәуле СЫЗДЫҚОВА. Ұлттық және жеке тұлғалық еркіндіктер теориясы.....	71
САЯСАТ ЖӘНЕ ПАРАСАТ	
Райса САУРБАЕВА. Саяси PR: технологиялары мен әдіс тәсілдері.....	75
ОЙТОЛҒАК	
Базар РАХМЕТОВА. Темірғали Нұртазиннің «Тұрардың аңты» деректі романы туралы.....	79
ЕСІМІ ЕЛ ЕСІНДЕ	
Оңалбай САДЫҚОВ. Дала академигіне құрмет көрсетілді.....	82
Досмұхамед КІШІБЕКОВ, Тимур КІШІБЕКОВ. Даңқ негері.....	84
КӨСЕГЕЛІ ІСТІҢ КӨШІНДЕ	
Рабат ЖӘНІБЕКҰЛЫ. Төрт құбыласы түгел орталық.....	85
ТАҒЫЛЫМ	
Серікқали ХАСАН. Жылқышы өні.....	90
ЖАС ҒАЛЫМ МІНБЕРІ	
Андрей ХАЗБУЛАТОВ. Қайта өңдеу және консервация ұстанымдарының әлемдік дамуы.....	97
Ербол ҚАЙРАНОВ. Қазақстан монументалды өнерінің XIX-XX ғасырлардағы дамуы.....	99
БЛПЕНГЕ – МАРЖАН	
С. ЕСЖАНОВ. Әсет Найманбаев.....	103
ЖЫЛ – ОН ЕКІ АЙ	
Қаңтар – 2012 жыл.....	104
«Ақиқат» журналында 2011 жылы жарияланған материалдардың тізімі.....	106
Журналдың орысша-ағылшынша мазмұны.....	112

ҚҰРЫЛТАЙШЫ ЖӘНЕ ШЫҒАРУШЫ:

«Қазақ газеттері» Жауапкершілігі шектеулі серіктестігі

Бас директор – Редакторлар кеңесінің төрағасы Жұмабек КЕНЖАЛИН

БАС РЕДАКТОР: Мұхитдин САЛҚЫНБАЕВ

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ: Ораз ҚАУҒАБАЙ, Қыдыралы ҚОЙТАЙ (редактордың орынбасары - жауапты хатшы), Серікқали ХАСАН («Қазақ газеттері» ЖШС Бас директорының шығармашылық мәселелері жөніндегі өкілі).

РЕДАКЦИЯЛЫҚ КЕҢЕС: Сарбас АҚТАЕВ, Ерлан АРЫН, Әділ АХМЕТОВ, Бүркітбай АЯҒАН, Өмірхан ӘБДИМАНҰЛЫ, Раушанбек ӘБСАТТАРОВ, Ғарифолла ЕСІМ, Бақытжан ЖҰМАҒҰЛОВ, Әбіш КЕКІЛБАЕВ, Сейіт ҚАСҚАБАСОВ, Ғалымқайыр МҰТАНОВ, Нұрлан НЫҒМАТУЛИН, Әбдімәлік НЫСАНБАЕВ, Серік ПІРӘЛИЕВ, Кенжеғали САҒАДИЕВ, Қуаныш СҰЛТАНОВ, Ерлан СЫДЫҚОВ, Кеңес ҮШБАЕВ, Әбдісағит ТӘТІҒҰЛОВ, Бектұр ТӨЛЕУҒАЛИЕВ.

«ҚАЗАҚ ГАЗЕТТЕРІ» ЖШС-нің облыстардағы өкілдері: Шәрипа БЕКМАМБЕТОВА (Ақтөбе облысы) – 8-713-2-55-31-48, Бағырбек МЫРЗАБЕКОВ (Қарағанды облысы) – 8-710-2-90-19-73, Толымбек ЫБЫРАЙЫМ (Астана) – 87013457938 Оразалы ЖАҚСАНОВ (Қостанай облысы)–87772307184.

Андрей ХАЗБУЛАТОВ,

Т.Жүргенов атындағы Қазақ ұлттық өнер академиясы «Сәндік-қолданбалы өнер» кафедрасының магистрі

ҚАЙТА ӨңДЕУ ЖӘНЕ КОНСЕРВАЦИЯ ҰСТАНЫМДАРЫНЫҢ ӘЛЕМДІК ДАМУЫ

Мәдени және көркем мұраларды қазіргі кезеңде қайта өңдеу – өте нәзік және күрделі ғылыми пән. Ол адам шығармашылығы туындыларының тарихи даму ұстанымдарының әсерімен бірте-бірте қалыптасты. Ерте заманнан бастау алатын бұл өнер түрі қол бұйымдарын жөндеу деңгейінен ғылыми қайта өңдеу мен консервация деңгейіне дейінгі жолды жүріп өтті. Сонымен қатар, ол ғылыми-техникалық зерттеу мен тарихи-мәдени талдауды қажет етеді. Технологиялық тәсілдер мен қолданылатын материалдар да, әсіресе, соңғы он жылдың техникалық жаңаруында өзгерді. Қайта өңдеудің тарихи дамуы кезеңдеріндегі белгілі бір техникалық ерекшеліктер мен жағдай туғызу туралы ақпарат белгілі бір туындының қайта өңделуінің практикасын жасауға көмектеседі.

Археологиялық қазбалардан сынған және бүлінген бұйымдарды қалпына келтіруге көмектесетін заттар мен бейнелер кездеседі. Афина акрополинің мұражайында б.з.д. 6-5 ғасырлардағы «корда» мәрмәр мүсіндер сақталған. Бұл мүсіндер «мәрмәрді үнемдеу қолы» деп аталатын техника бойынша жасалған [1]. Бұл тәсілдердің мәні мәрмәр мен еңбекті үнемдей отырып, жалпы көлемінен басқа қолдарындағы тастар бөлек қашалған және арнайы шегелердің көмегімен біріктірілген. Бұл технология Греция, Рим империясының антикалық дәуірінде, эллинизмдегі қайта өңдеулерде қолданылған.

Домомфонт мүсінші жасаған Олимптегі Зевс мүсіннің қайта өңделуі туралы Павсания жазбаларындағы естеліктер антика заманындағы мүсіндерді қайта өңдеу белгісі көрініс болған деген пікір айтады [2]. Қайта өңдеудің мәні алғашқы көркемөнер галереялары мен мұражайлары құралы бастаған кезден-ақ дами бастады. Элиндік патша Пергама мүсіндер, металл және ағаш пластикаларды жай зат ретінде емес, өткен ғасырдың өнер туындысы ретінде жинаған. Рим империясы кезінде гректік және элиндік мүсіндерді көшіру мен жинауда қайта өңдеу кең тараған.

Қайта өңдеуге деген ұстанымды үрдіс пен істелінген жұмыстың сапасы антика заманында да, тіпті, бертін келе туындының бағасы қоғам үшін де, оның

иесі үшін де қаржы жағынан қиын болмаған. Мүмкіндігінше шебер мен оны жасауға кететін материалға оның орындауына, түсінігіне және шеберлігіне қарай төлеген. Қайта өңдеу ұстанымдарының негізінде бұйымның сәндік сапасын қалпына келтіру, сынған бөліктері мен жоғалған бөліктерін қайта қалпына келтірілген.

Орта ғасырда саясат бірден өзгергендіктен, антикалық мүсіндерді тез жою көзделді. Соның нәтижесінде бөліктерін қайта жасап, христиандық мәдениетке қолданды.

XV-XVI ғасырлардағы қайта өрлеу заманындағы Рим, Флоренция және Италияның өзге қалаларындағы құрылыстың дамуымен қатар, антикалық мүсіндердің қалдықтарын жинап қайта өңдей бастады. Табылған қазындылар мүсін мен сәулеттік бөліктер, сарайлар мен саяжайларды безендіру сәнге айналды. Сәулеттік кешен үлгісіндегі жәдігерлер жиналды. Солардың бірі – антикалық кезеңдегі туындыларды жинастырған Флоренциядағы палаццо Медичи Балле Капраника және Римдік кардинал Андреа делла Балле [3].

Ірі жәдігерлерді қайта өңдеу үшін арнайы шеберлер шақырылған. Мысалы: Вероккьо, Донателло, Челлини, Альгарди, Бернини т.б. Осы кезеңнің қайта өңдеуіне Рафаэль мен Микеланджело көп еңбек сіңірген. Олар ескерткіштердің қайта қалпына келуі мен өздерінің шәкірттерін үйретуге жетекшілік етті. Микеланджелоның шәкірттері Монторсолли мен Гульельмо делла Порти Ватикандағы ең керемет мүсіндерді Форнезе жәдігерлері мен т.б. көптеген жұмыстарды қалпына келтірді.

XVII ғасырдың басына қарай ерте кездегі туындыларды қайта өңдеу кең таралғаны соншалық, ол көптеген суретшілер мен мүсіншілердің шығармашылық қызметтерінің бір бөлігі болды. Бальдинуччи, Бозелли, Стоун құрастырған оқу құралдары шықты. Мұнда қайта өңдеу тәжірибесінің әдістері жазылып, құдайлар мен батырлар бейнесін қалпына келтірудің технологиясына түсініктеме берілді. Сонымен қатар, қайта өңдеу тапсырыс берушіге, иесіне немесе жәдігерге байланысты болды. Себебі, кірін тазалау, сынғанын жапсыру, жоғалғанын қап-

ғына келтіру сияқты жұмыстар туындының сапасын қалпына келтірумен байланысты.

XVIII ғасырда қайта өңдеуді ғылыми жағынан қарау дамыды. Өнертанудың әкесі атанған Винкельман өз жұмыстарында алғаш рет туындыны қайта өңдеу мәселесін ғылыми әдіс негізінде шешуге талпынған. Ол қайта өңдеушілерден өңдейтін туындысының ерекшеліктерін мұқият оқып үйренуін талап етті. Жоғалған бөліктерді толықтырып қайта өңдеу кезінде ол, алдымен, өзге материалдың көне жәдігерге сай келетіндігін зерттеп алуын тапсырды. Ол туындыны қайта өңдеуде көркемдік аспекспен қатар, тарихи-өнертанымдық аспектіні қатар алуын ұсынды [4].

Винкельман идеяларының әсерімен Римде қайта өңдеу тарихындағы ең ірі ательелердің бірі – мүсінші Бартоломео Каначчипидің ательесі жұмыс істеді. Селеннің бірнеше бюстері мен мүсіндерді қайта өңдеу жұмыстарының жоғары сапалылығын паш етеді. Мұнда туындының түскен бөліктерін қалпына келтіру үшін мәрмәр тас таңдап алынған. Осы уақыт кезеңдерінде қайта өңдеушілерге деген талап пен жауапкершілік өсті.

XIX ғасырда сәулет өнері мен өнертанудың қарқынды дамуына қарай ескерткіштердің тарихи аспектісінің мәні өз дәуірінің құжаты ретінде бұрынғыдан да өсті. Бұл, алдымен, көне өнердің экспозициялық мұражайларында көрініс тапты және өз кезегінде қайта өңдеу ұстанымдарының эволюциясына әсерін тигізді. Өнертанудағы алға жылжу XIX ғасырдың I жартысында көптеген антикалық мүсіндерді қайта өңдеулердің дұрыс еместігінен, мамандардың сыни көзқарастары мен талаптарынан кейін ерте заманғы ескерткіштерге қайта өңдеу жасау тоқтатылды.

Афина гибдатханасындағы фронтонды мүсіндік топтар – б.з.д. VI ғасырдағы Эгин аралындағы Афайды қайта өңдеудегі кеткен кемшіліктер талас тудырған. Тривальдсеннің жетекшілік етуімен италияндық және немістің мүсіншілер тобы және тарихшылар, өнертанушылар барлық стилистикалық ерекшеліктерді қайталай отырып, үлкен еңбекпен туындының бүлінген бөлігін мәрмәрмен толтырған. [5] Архаикалық мүсіндер бұл жолы қорғалмады. Себебі қайта қалпына келтірілген бөліктер ескі мәрмәрдің үстінен жасалған. Сонымен қатар, сақталған, бірақ қатты зақымданған бөліктер жаңамен ауыстырылған. Соның нәтижесінде қайта өңдеудің дұрыстығы туралы мамандардың пікірі екіге бөлініп, пікірталас тудырды. Кановқа Парфенон фронтонының қайта өңдеу моделін жасауды ұсынғанда, ол бас тартты. Сөйтіп «қолданбалы» ұстаным мен «тарихи» ұстанымның күресі «тарихи» ұстаным тудыруға әкелді.

XIX ғасырдың ортасында Еуропа елдерінде

қайта өңдеу қызметі қайта жандана бастайды. Ескерткіштерді жаңадан қалпына келтірумен қатар, жаңа қателер табылып жатты. Осының нәтижесінде тек мамандар ғана емес, сонымен қатар, қоғамдық орта сынға ілікті. Мысалы, Роден қайта өңдеушіні дәрігермен салыстырады [6]. XIX ғасырдың аяғы – XX ғасырдың басындағы өнертанымдық зерттеулер мен олардың мақалалары қайта өңделген ескерткіштерден, әсіресе, антикалық мүсіндерден кеткен қателіктерді ашты. Осы кезеңдерде мұражайлардағы гипстік құймаларды тексеру жұмыстары жүргізілді [7].

XIX ғасырдың соңында кейбір ірі мұражайларда дұрыс жасалмаған бөліктерді түсіре бастады. Сапасыз қайта өңдеудің деңгейі бірден түсіп кетті. Енді бүлінген бөліктер ешқандай өңдеусіз мұражайларға қойылатын болды. Бүлінген ескерткіштерді сақтау жәдігер жинаушылар мен қайта өңдеушілер арасындағы түсіністік нығыздау әдісі мен ескерткіш материалдарын сақтау, яғни, «консервация» әдісін дүниеге әкелді. Егер де, бұрын қайта өңдеу тек суретші мен мүсіншінің қоластында болса, енді қайта өңдеу мәселесіне химиктер де, бертін келе, техникалық ғылымдардың басқа да мамандары араласты.

Шетелде XIX–XX ғасырларда өнер туындысын қайта өңдемей тұрып, алдымен ала зерттеу ережесі қалыптасты. Ірі мұражайларда консервация әдісін (тазалау, металдың, тасты, қыш пен кірпіштің тұзын алып тастау, бөлек материалдарды орнату) жасау және зерттеуге арналған арнайы зертханалар ашылды. Осы сала бойынша ірі мамандар шыға бастады. Олар: Берлин мұражайында – Радген, Каирде – Лукас, Британияда – Осот, Афинада – Разопулас. Металдарды, тас, гипс, қышты нығыздау, талшық, парафин, май, канифоль, лак, битум ертінділерімен жасалды.

XX ғасырдың алғашқы он жылында «алшақтық» ұстанымы алға шықты. Бұл туындыға байыппен қарап қайта өңдейтін қоспа негізге зақым келтірмеген жағдайда ғана қолданылады. 1926 жылы ИГ Рабарь «қайта өңдеудің ғылыми негізі өлі жоқ» деген пікір айтты [8].

XX ғасырдың 2 жартысына қарай жаңа зертханалар ашыла бастады. Рим қызметі мен басқа да орталықтар қайта өңдеушілердің білім, тәжірибе алмасуы үшін тәжірибелер, семинар, конгрестер ұйымдастыра бастады. Енді көркем өнерді сақтай отырып, ғылыми зерттеулер барысында туындыны қайта өңдеу туралы жаңа ережелер тапқыланып, ескерткішті кешенді өңдеу түсінігі қалыптаста бастады [9].

Қайта өңдеудің қазіргі таңдағы негізгі ұстанымдары 1964 жылы «Венециялық хартияда» жарық

● Жас ғалым мінбері

көрдi. Онда қайта өңдеу қызметiнiң негiзгi бөлiгi нысанды сақтай отырып, оны өнер туындысы және де тарихи туынды ретiнде қарау болып табылады. Қайта өңдеу тек керек жағдайда ғана жасалу керек. Яғни, ескерткiштің сақталуы, сонымен қатар, эстетикалық және тарихи құндылығын тануға бағытталған. Бірақ қайта өңдеу жұмыстары бұрынғы ескі қоспаларды бүлдiрмеу үшін және негiзгi, ба-

стапқы құжатқа сүйену керек.

XX ғасыр мен XXI ғасыр басындағы консервация және қайта өңдеу технологиясы саласында көптеген жаңа аспаптар, құралдар, полимерлі материалдар, ерітуші заттар жасала бастады. Бірақ бұларда қайта өңдеушілерді қанағаттандыра алмады. Сондықтан, қайта өңдеудің материалын толық зерттеп барып қана қолдану ұсынылады.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӨДЕБИЕТТЕР:

1. Brandt C. Restoration and Conservation. General Problems. Encyclopedia of World Art. Vol. 12. New York; Toronto; London: McGraw-Hill Book Company, 1966. 280с. – 26 С.
2. Пелеков П.А. Проблемы теории и методологии реставрации. Реставрация памятников истории и культуры Обзорная информация. Вып. 2. М.: ВНИИР, 1980. 160с. – 89 С.
3. Зверев В.В. От поновлений к научной реставрации. М.: ГосНИИР, 1999. 134с. – 4 С.
4. Филатов В.В. Реставрация настенной масляной живописи. М.: Изобразительное искусство, 1995. 350с. – 29 С.
5. Пелеков П.А. Теоретические проблемы современной реставрационной науки. Художественное наследие. Хранение, исследование, реставрация. М.: ВНИИР, 1989. 210с. – 43С.
6. Михайловский Е.В. Реставрация памятников архитектуры. (Развитие теоретических концепций). М.: Стройиздат, 1971. 199с. -78 С.
7. Олоповников А.В. Реставрация памятников народного зодчества. М.: Стройиздат, 1974. 312с. – 43 С.
8. Бобров Ю.Г. Теория реставрации памятников искусства: закономерности и противоречия. М.: Эдсмит, 2004. 289с. – 155 С.

This article discusses the ethical principles, concepts, as well as some of the technology and materials used in modern scientific restoration activities. A classification of restoration and conservation of the metal. Keywords: restoration, preservation, metal, artistic heritage preservation.

Ербол ҚАЙРАНОВ,

Т. Жүргенов атындағы Қазақ Ұлттық өнер академиясының III курс докторанты

ҚАЗАҚСТАН МОНУМЕНТАЛДЫ ӨНЕРІНІҢ ХІХ-ХХ ҒАСЫРЛАРДАҒЫ ДАМУЫ

Қазақстан монументалды өнерінің ХІХ-ХХ ғасырлардағы дамуы бір-бірінен аса айрықша бағдарлармен ерекшеленетін үш тарихи қалыптасқан кезеңдерге бөлінеді. Біріншіден, ХІХ ғасырда және ХХ ғасырдың басында монументалды өнер Ресей империясының құрамындағы мәдениеті дамыған кезеңімен ерекшеленеді. Екіншіден, ХХ ғасырдың елуінші жылдары аяғында айтулы өнер өзінің қарқынды дамуын социалистік құрылыс идеясының аясында алды (1960-80-ші жылдардағы кеңестік монументалды насихат). Ақыры, үшіншіден, ғасырдың аяғы 1980-ші жылдардан бастап 90-шы жылдарға дейін дағдарыс пен қайта құруды бастан өткізіп, жаңа демократиялық және нарықтық даму деңгейіне шығады.

Қазақстандық монументалды өнердің дамуын үш маңызды кезеңдерге бөлу бұл өнердің өнертану саласындағы келесі мәселелерін анықтайды:

- 1) ХІХ ғасыр мен ХХ ғасырдың бірінші жартысында Қазақстан территориясында дамыған монументалды өнердің ешқандай негізгі еңбектері жоқ;
- 2) Кеңестік заманда Қазақстандық монументалды өнер өзінің үлкен дамуын ХХ ғасырдың екінші жартысындағы жиырма жылдық аралықта кеңінен алғанмен, бұл мезгілмен байланысты ғылыми зерттеулер жоқ болып отыр, тек осы саланың атақты кеңестік ғалымы В.Л.Толстойдың «Монументальное искусство СССР» қалың альбомында [1] жалпы таныстыру тарауы арналған және жалғыз бір қазақ-

СОДЕРЖАНИЕ

Нурсултан Назарбаев.
Нурсултан Назарбаев. «Евразийский союз: от идеи к истории будущего».
Мурат Мухамедов. Президент и независимость
Толкын Ауелгазина. Вехи 20-летнего развития
Наубат Калинов. Политическая система Независимого Казахстана: качественные изменения.
Калдыбай Пралиев, Бакытхан Даулетбаков, Омирали Копбаева, Копсекбай Төлебаев, Салтанат Утепберген. Что дала нам независимость?
Жантас Алтайұлы. Двадцатилетние успехи казахского языкознания.
Талгат Айтбайұлы. Как издавались книги о «Декабрьских событиях».
Мамытбек Калдыбай. В Бартогае.
Баймаханбет Ахмет. Загадочная личность.
Сарбас Ақтаев. Управляя и контролируя.
Кыдыралы Койтай. Жанболат – автор выдающихся статей.
Мынбай Раш. Темирбек – непревзойденная личность.
Гүлжахан Орда. Художественный горизонт казахских рассказов в годы независимости.
Пиримбек Сулейменов. Социально-философские и научно-педагогические взгляды Аль-Фараби.
Сауле Сыздыкова. Теория национальной и личностной свободы.
Б.Рахметова. О романе Темиргали Нуртазина «Клятва Турара».
Оналбай Садыков. Оказано почтение академику рисоводства.
Досмухамед Кишибеков, Тимур Кишибеков. Личность доброй славы.
Рабат Жанибекұлы. Хорошо оснащенный спортивный комплекс.
Сериккали Хасан. Песня табуңшика.
Андрей Хазбулатов. Возрождение и мировое развитие консервации
Ербол Кайранов. Развитие Казахстанского монументального искусства в XIX-XX вв.
С. Есжанов. Асет Найманбаев
 Год и двенадцать месяцев. Январь -2012 г
 Список статей опубликованных в журнале в 2011г
 Содержание журнала на русском и английском языках.

CONTENT

Nursultan Nazarbayev.
Nursultan Nazarbayev "Eurasian Union: from idea to history of the future".
Murat Mukhamedov. The president and independence
Tolkyn Auelgazina. Milestones in the 20-year development.
N. Kallyev. Political system of independent Kazakhstan: qualitative changes.
Kaldybai Praliyev, Bakyt Khan Dauletbakov, Omirali Kopbayev, Koisekbal Tolebayev. What did the declaration of independence give us?
Zhantas Altaiuly. Twenty years of success of Kazakh linguistics.
Talगत Aitbaliuly. How books about "the December events" were published.
Mamytbek Kaldybai. In Bartogai
Baymakhmet Akhmet. Mysterious person.
Sarbas Aktayev. At the helm
Kydyraly Koitay. Zhanbotat is author of outstanding articles.
Myнбай Rash. Temirbek is a prominent figure.
Gulzhakhan Orda. Artistic horizon of Kazakh stories during years of independence.
P. Suleimenov. Social and philosophical, scientific and pedagogical views of al-Farabi
Raisa Saubayeva. Political PR: technology and methods.
S. Syzdykova. Theory of national and personal freedom.
B. Rakhmetova. About "Turar's oath", nonfiction novel by Temirgali Nurtazin.
Onalбай Sadykov. Homage paid to the leading rice grower.
Dosmukhamed Kishibekov, Timur Kishibekov. Honored figure.
Rabat Zhanibekuly. Well-equipped sports complex.
Serikkali Hasan. Song of a horse horde wrangler.
Andrei Hazbulatov. Restoration and world development of conservation.
Yerbol Kairanov. Development of Kazakhstani monumental art in the nineteenth and twentieth centuries.
S. Yeszhanov. Aset Naimanbayev
 Year and twelve months. January of 2012
 List of articles published in the magazine "Akikat" in 2011.
 Table of contents in Russian and English languages.

Редакцияның мекен-жайы: 050009, Алматы қаласы, Абай даңғылы, 143-үй, 6-қабат.
Байланыс телефоны: 394-42-63. **Факс:** 8 (7272) 394-42-61. **электронды адрес:** akikat1921@mail.ru www.akikatkaz.kz

Журнал Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінің Ақпарат және мұрағат комитетінде қайта тіркеуден өтіп, 2006 жылғы 4 маусымда № 7347-Ж куәлігі берілген. Журнал айына 1 рет шығады.

Басуға 25. 11. 2011 ж. қол қойылды. Көлемі 70x108 1/16. Қағазы газеттік. Офсеттік басылым. Есептік б. т. – 11. Тарапымы 3070. Тапсырыс 172.

Журнал редакцияның компьютерлік орталығында теріліп-беттеліп, «Дәуір» ЖШС-нің Республикалық полиграфиялық баспа комплексінде басылып шықты. Мекен-жайы: Алматы қаласы, Гагарин даңғылы 93 а. Тел: 394-39-27, 394-39-24.

КОМПЬЮТЕРЛІК ОРТАЛЫҚ: *Техникалық редактор* – Гүлжан ОРАЗБАҚҚЫЗЫ, *Корректор* – Айгүл МАҚАТАЕВА, *Компьютер операторы* – Назгүл БЕЙСЕМБАЕВА.

КЕЗЕКШІ РЕДАКТОР – Ораз Қауғабай.

Мұқабаның бірінші бетінде: Тәуелсіздік – 20. Коллажды жасаған Б. Сәрсенов.
 Жекелеген авторлардың журналда жарияланған мақалаларындағы пікір-ұсыныстары редакцияның түбегейлі қазқарасын білдірмейді. Редакция оқырман хаттарына жауап бермейді, кері қайтармайды.
 Журнал материалдары басқа басылымдарда көшіріліп басылса, «Ақиқатқа» сілтеме жасау міндетті.